

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ'
ΤΟΜΟΣ ΛΗ'

ΑΘΗΝΑ 2017

© ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Έδρα: Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο,
Βασ. Σοφίας 22, Αθήνα 106 75
e-mail: chae1884@gmail.com
www.chae.gr
ISSN 1105-5758

Το Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας
εκδίδεται και ηλεκτρονικά:
<http://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/deltion>
e-ISSN 2241-2190

Το Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας
είναι πιστοποιημένο στην ERIH PLUS από το 2008.

Υπεύθυνοι έκδοσης του τόμου ΔΗ΄ (2017)
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΑΝΤΩΝΑΡΑΣ
ΜΑΡΙΑ ΚΑΖΑΝΑΚΗ-ΛΑΠΠΑ
ΣΟΦΙΑ ΚΑΛΟΠΙΣΗ-BERTH
ΙΩΑΝΝΑ ΜΠΙΘΑ

Σχεδιασμός εξωφύλλου
ΣΩΤΗΡΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

Φιλολογική και εκδοτική επιμέλεια
ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΠΟΥΛΗΣ

Καλλιτεχνική επιμέλεια
ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΠΟΥΛΗΣ
ΙΩΑΝΝΑ ΜΠΙΘΑ

Έλεγχος αγγλικών κειμένων
DEBORAH KAZAZIS

Γραμματειακή υποστήριξη
ΙΩΑΝΝΑ ΜΠΑΛΛΑ

Παραγωγή
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΕΡΙΠΝΙΑ
ΑΝΤΩΝΗΣ ΕΥΑΓ. ΜΠΟΥΛΟΥΚΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.

© THE CHRISTIAN ARCHAEOLOGICAL SOCIETY
Head office: Byzantine and Christian Museum,
22 Vass. Sophias, GR-106 75 Athens
e-mail: chae1884@gmail.com
www.chae.gr
ISSN 1105-5758

The *Deltion of the Christian Archaeological Society*
is also published on line:
<http://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/deltion>
e-ISSN 2241-2190

The *Deltion of the Christian Archaeological Society*
has been indexed in ERIH PLUS since 2008.

Editors of the volume 38 (2017)
ANASTASSIOS ANTONARAS
MARIA KAZANAKI-LAPPA
SOPHIA KALOPISSI-VERTI
IOANNA BITHA

Cover design
SOTIRIS PAPADIMAS

Editing and proofreading
SOCRATIS POULIS

Art editing
SOCRATIS POULIS
IOANNA BITHA

Editing of English texts
DEBORAH KAZAZIS

Secretarial support
IOANNA BALLA

Production
GRAPHIC ARTS
ANTONIS EVAG. BOULOUCOS & COM. S.A.

Με την ευγενική υποστήριξη:
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

With the kind support of:
MINISTRY OF CULTURE AND SPORTS

ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' ΤΟΜΟΣ ΔΗ'
2017

**DELTAION
OF THE
CHRISTIAN
ARCHAEOLOGICAL SOCIETY**

SERIES 4 VOLUME 38
2017

ATHENS 2017

**ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ**

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' ΤΟΜΟΣ ΛΗ'
2017

ΑΘΗΝΑ 2017

EDITORIAL BOARD

DEMETRIOS ATHANASOULIS
ANASTASSIOS ANTONARAS
OLGA VASSI
MARIA KAZANAKI-LAPPA
SOPHIA KALOPISSI-VERTI
ANGELIKI KATSIOTI
STAVROS MAMALOUKOS
IOANNA BITHA
GEORGIOS PALLIS
MARIA PANAYOTIDI-KESISOGLOU
MILTIADIS POLYVIOU

INTERNATIONAL EDITORIAL ADVISORY BOARD

PANAYOTIS L. VOCOTOPOULOS, Academy of Athens
ANTHONY CUTLER, University of Pennsylvania
RAFFAELLA FARIOLI-CAMPANATI, Università degli Studi di Bologna
NANCY PATTERSON ŠEVČENKO, Independent scholar
JEAN-PIERRE SODINI, Université Paris I, Panthéon-Sorbonne
MARICA ŠUPUT, University of Belgrade

EDITORS OF THE VOLUME 38 (2017)

ANASTASSIOS ANTONARAS
SOPHIA KALOPISSI-VERTI
MARIA KAZANAKI-LAPPA
IOANNA BITHA

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΟΥΛΗΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΑΝΤΩΝΑΡΑΣ

ΟΛΓΑ ΒΑΣΣΗ

ΜΑΡΙΑ ΚΑΖΑΝΑΚΗ-ΛΑΠΠΑ

ΣΟΦΙΑ ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΤΣΙΩΤΗ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΑΜΑΛΟΥΚΟΣ

ΙΩΑΝΝΑ ΜΠΙΘΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΛΛΗΣ

ΜΑΡΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗ-ΚΕΣΙΣΟΓΛΟΥ

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΠΟΛΥΒΙΟΥ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Α. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, Ακαδημία Αθηνών

ANTHONY CUTLER, University of Pennsylvania

RAFFAELLA FARIOLI-CAMPANATI, Università degli Studi di Bologna

NANCY PATTERSON ŠEVČENKO, Ανεξάρτητη ερευνήτρια

JEAN-PIERRE SODINI, Université Paris I, Panthéon-Sorbonne

MARICA ŠUPUT, Πανεπιστήμιο Βελιγραδίου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΔΗ΄ (2017)

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΑΝΤΩΝΑΡΑΣ

ΣΟΦΙΑ ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ

ΜΑΡΙΑ ΚΑΖΑΝΑΚΗ-ΛΑΠΠΑ

ΙΩΑΝΝΑ ΜΠΙΘΑ

INTRODUCTORY NOTE

Nearly 30 years have passed since the last change to the form and cover of the *Deltion of the Christian Archaeological Society (DChAE)* [vol. 13 (1985-1986), Athens 1988], which gave a new impetus to the quality of the journal of the Christian Archaeological Society. Since then, 25 volumes have been published. With this year's 38th volume, following contemporary specifications, we are inaugurating a second change in the fourth series.

In light of the importance today of the most faithful possible presentation of visual material, the Administrative Board and the Editorial Committee are undertaking a renewal of the journal, which will henceforth include color photographs, like most contemporary art periodicals. This change is being marked by the journal's new cover design.

Despite adverse economic conditions, and thanks to the effort of each Board and the labor of the members of each successive Editorial Committee, the *Deltion* has continued to be published regularly each year since 2000, and it has become internationally recognized as one of the most prestigious and specialized journals in the field of Byzantine and post-Byzantine archaeology and art. Since 2011, it has also been available on line with free access (except for the two preceding years) to the scholarly and general public.

The *Deltion* primarily includes articles in Greek, since it relies on studies by the large and very active Greek scholarly community. However, thanks to its short abstracts and long foreign-language comprehensive summaries, mostly in English, as well as to contributions by scholars from Europe, America and elsewhere, it has been established as a reference tool in the international scientific community.

We hope that this latest change and renewed appearance of the *Deltion* will contribute to the study and promotion of the importance of Byzantine and post-Byzantine archaeology and art among the scholarly and general public.

On behalf of the Administrative Board and the Editorial Committee,

The President of ChAE
Sophia Kalopissi-Verti
Professor Emerita
*National and Kapodistrian
University of Athens*

The Secretary General of ChAE
Maria Panayotidi-Kesisoglou
Professor Emerita
*National and Kapodistrian
University of Athens*

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Έχουν περάσει σχεδόν 30 χρόνια από την τελευταία αλλαγή στο σχήμα και στο εξώφυλλο του *Δελτίου της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας (ΔΧΑΕ)* [τόμος ΙΓ' (1985-1986), Αθήνα 1988], η οποία έδωσε νέα ώθηση στην ποιότητα του περιοδικού της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας. Από τότε κυκλοφόρησαν 25 τόμοι. Με τον φετινό ΔΗ' τόμο, ακολουθώντας τις σύγχρονες προδιαγραφές, εγκαινιάζουμε μια δεύτερη αλλαγή στην Δ' περίοδο.

Με γνώμονα τη σημασία που έχει στις μέρες μας η όσο το δυνατόν πιο πιστή παρουσίαση του εικαστικού υλικού, το Διοικητικό Συμβούλιο και η Εκδοτική Επιτροπή επιχειρούν την ανανέωση του περιοδικού που θα συμπεριλαμβάνει στο εξής και έγχρωμες φωτογραφίες, όπως τα περισσότερα σύγχρονα περιοδικά τέχνης. Η αλλαγή σηματοδοτείται και με νέα σχεδίαση του εξωφύλλου.

Παρά τις αντίξοες οικονομικές συνθήκες και χάρη στη μεγάλη προσπάθεια του εκάστοτε Διοικητικού Συμβουλίου και τον μόχθο των μελών της εκάστοτε Εκδοτικής Επιτροπής, το *Δελτίον* εξακολουθεί να κυκλοφορεί, από το 2000, τακτικά κάθε χρόνο και έχει διεθνώς αναγνωριστεί ως ένα από τα πιο έγκριτα και εξειδικευμένα περιοδικά στον τομέα της βυζαντινής και μεταβυζαντινής αρχαιολογίας και τέχνης. Από το 2011 μάλιστα αναρτάται και σε ηλεκτρονική μορφή με ελεύθερη πρόσβαση, πλην των δύο τελευταίων ετών, στο επιστημονικό και ευρύτερο κοινό.

Το *Δελτίον* περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο άρθρα στα ελληνικά, αφού στηρίζεται στις μελέτες του πολυπληθούς και εξαιρετικά δραστήριου ελληνικού επιστημονικού κοινού. Χάρη όμως στις σύντομες και εκτενείς περιεκτικές ξενόγλωσσες περιλήψεις αλλά και στις συμβολές επιστημόνων από την Ευρώπη, την Αμερική κ.α. έχει καθιερωθεί ως εργαλείο αναφοράς και στη διεθνή επιστημονική κοινότητα.

Η νέα αλλαγή και ανανεωμένη εμφάνιση του *Δελτίου* ελπίζουμε ότι θα συμβάλει στη μελέτη και στην προβολή της σημασίας της βυζαντινής και μεταβυζαντινής αρχαιολογίας και τέχνης στο επιστημονικό και ευρύτερο κοινό.

Εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου και της Εκδοτικής Επιτροπής,

Η Πρόεδρος της ΧΑΕ
Σοφία Καλοπίση-Βέρτη
Ομότιμη Καθηγήτρια
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η Γενική Γραμματέας της ΧΑΕ
Μαρία Παναγιωτίδη-Κεσίσογλου
Ομότιμη Καθηγήτρια
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ / CONTENTS

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ / ABBREVIATIONS	XV
JEAN-PIERRE SODINI, Saint Syméon, lieu de pèlerinage	1-32
JEAN-PIERRE SODINI, Μονή του Αγίου Συμεών του στυλίτη: τόπος προσκυνήματος	33-34
FRANCESCO D'ANDRIA, Saints and pilgrims in the Lykos valley (Asia Minor)	35-54
FRANCESCO D'ANDRIA, Άγιοι και προσκυνητές στην κοιλάδα του Λύκου (Μικρά Ασία)	54-56
ΝΤΟΡΙΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ, Νέα ερμηνευτική πρόταση και αναχρονολόγηση του παλαιοχριστιανικού συγκροτήματος των Σόλων	57-84
DORIA NICOLAOU, Nuova proposta interpretativa e ricostruzione cronologica del complesso paleocristiano di Soloi	85-86
MICHALIS KAPPAS – STAVROS MAMALOUKOS, The church of St. Constantine on lake Apollonia, Bythinia, revisited	87-103
ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΚΑΠΠΑΣ – ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΑΜΑΛΟΥΚΟΣ, Επανεξέταση του ναού του Αγίου Κωνσταντίνου στη λίμνη της Απολλωνίας στη Βιθυνία	103-104
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΡΑΠΤΗΣ, Ο εμπορικός χάρτης της βυζαντινής Θεσσαλονίκης: ιχνηλατώντας τις αγορές της πόλης από τον 9ο αιώνα έως την οθωμανική κατάκτηση	105-122
KONSTANTINOS TH. RAPTIS, The commercial map of Byzantine Thessalonike: tracing the marketplaces of the city from the 9th century until the Ottoman occupation	123-124
ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΚΑΠΠΑΣ, Ένα βυζαντινό οικοδομικό συνεργείο στην περιοχή του Σοφικού Κορινθίας	125-145
MICHALIS KAPPAS, A Byzantine workshop of masons in the region of Sofiko, Korinthia	145-146
ANNA-MARIA KASDAGLI, Εγκαταστάσεις υγιεινής στη μεσαιωνική πόλη της Ρόδου	147-162
ANNA-MARIA KASDAGLI, Sanitary construction in the medieval town of Rhodes	163-164
ΕΥΘΥΜΙΟΣ Ν. ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ, Παρατηρήσεις στις τοιχογραφίες του καθολικού της μονής της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στο Τορνίκι Γρεβενών (1481/82)	165-189
EFTHYMIOS N. TSGARIDAS, Some remarks on the frescoes in the katholikon of the monastery of the Dormition of the Theotokos in Torniki, Grevena (1481/82)	190
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΜΑΧΑΙΡΑΣ, The sinaitic icon of the Heavenly Ladder and Saint Anthony archbishop	191-197
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΜΑΧΑΙΡΑΣ, Η σιναϊτική εικόνα της Ουρανοδρόμου Κλίμακος και ο αρχιεπίσκοπος άγιος Αντώνιος	198
ΔΧΑΕ ΛΗ' (2017)	XIII

PRODROMOS PAPANIKOLAOU, Cross-cultural interaction and convergence in the hospitaler states. The case of the cult of Saint Panteleemon in Telos	199-224
ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ, Διαπολιτισμική επικοινωνία και σύγκλιση στο ιπποτικό κράτος. Η περίπτωση της λατρείας του αγίου Παντελεήμονος στην Τήλο	225-226
NANO CHATZIDAKIS, Deux icônes crétoises inédites au musée de l'Œuvre Notre Dame de Strasbourg : Saint Georges à cheval terrassant le dragon et la Déisis	227-244
ΝΑΝΩ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗ, Δύο αδημοσίευτες κρητικές εικόνες στο Μουσείο Œuvre Notre-Dame του Στρασβούργου: ο άγιος Γεώργιος έφιππος δρακοντοκτόνος και η Δέηση . .	245-246
IOANNIS TSIOURIS, An unknown work by George Klontzas: the icon of St. George the Dragonslayer in Corfu	247-257
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΙΟΥΡΗΣ, Ένα άγνωστο έργο του Γεωργίου Κλόντζα: εικόνα του αγίου Γεωργίου δρακοντοκτόνου στην Κέρκυρα	258
ARGYRO KARAMPERIDI, Τα βημόθυρα του τέμπλου της μονής του Αγίου Νικολάου Τζώρας Ιωαννίνων	259-272
ARGYRO KARAMPERIDI, The sanctuary doors of the templon from the monastery of Hagios Nikolaos of Tzora, Ioannina	273-274
MYRTALI ACHEIMASTOU-POTAMIANOU, Η ταυτότητα βασίλισσας και δεσπότη στην ταφική πλάκα του ναού της Αγίας Θεοδώρας στην Άρτα	275-284
MYRTALI ACHEIMASTOU-POTAMIANOU, The identity of basilissa and despot on the tombstone in the church of Saint Theodora, Arta	285-286
PANAYOTIS ST. KATSAFADOS, New epigraphic evidence from Mani. The Kaphiona epigrams	287-309
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΤ. ΚΑΤΣΑΦΑΔΟΣ, Νέες επιγραφικές μαρτυρίες από τη Μάνη. Τα επιγράμματα της Καφιόνας	309-310
NIKOLAOS VASSILAKIS – MARIA THEODOROPOULOU, Λύχνοι πρωτοβυζαντινής περιόδου από την Πάτρα. Εισαγωγές και στοιχεία τοπικής παραγωγής	311-331
NIKOLAOS VASSILAKIS – MARIA THEODOROPOULOU, Lamps of the early Byzantine period from Patras. Imports and local production	332
ANNA MUTHESIUS, 'Being' in Constantinople (4th-15th centuries) witnessed through the testimony of precious textiles	333-353
ANNA MUTHESIUS, Η «ύπαρξη» στην Κωνσταντινούπολη (4ος-15ος αιώνας) με βάση τις μαρτυρίες πολύτιμων υφασμάτων	353-354

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ / ABBREVIATIONS

AAA	<i>Αρχαιολογικά Ανάλεκτα εξ Αθηνών</i>	EEΒοιωτΜ	<i>Επετηρίς της Εταιρείας Βοιωτικών Μελετών</i>
AASS	<i>Acta Sanctorum</i> (Paris 1863-1940)	EO	<i>Echos d'Orient</i>
ABME	<i>Άρχεϊον τῶν Βυζαντινῶν Μνημείων τῆς Ἑλλάδος</i>	HME	<i>Ἡμερολόγιον τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος</i>
AD / AD	<i>Αρχαιολογικόν Δελτίον</i>	ΗπειρΧρον	<i>Ηπειρωτικά Χρονικά</i>
AE	<i>Αρχαιολογική Ἐφημερίς</i>	HR	<i>History of religions</i>
AEMΘ	<i>Το Αρχαιολογικό Ἔργο στη Μακεδονία και στη Θράκη</i>	JÖB	<i>Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik</i>
AJA	<i>American Journal of Archaeology</i>	JRA	<i>Journal of Roman Archaeology</i>
ArtB	<i>Art Bulletin</i>	ΚρητΧρον	<i>Κρητικά Χρονικά</i>
BAH	<i>Bibliothèque archéologique et historique</i>	ΚυπρΣπουδ	<i>Κυπριακαί Σπουδαί</i>
BCH	<i>Bulletin de correspondance hellénique</i>	ΛακΣπουδ	<i>Λακωνικαί Σπουδαί</i>
BHG	<i>Bibliotheca Hagiographica Graeca</i>	MCRI	<i>Mediterranean Civilisations Research Institute</i>
BMGS	<i>Byzantine and Modern Greek Studies</i>	MonPiot	<i>Monuments et mémoires (Fondation E. Piot)</i>
BSA	<i>Annual of the British School at Athens</i>	NE	<i>Νέος Ἑλληνομνήμων</i>
Byz	<i>Byzantion. Revue internationale des études byzantines</i>	OrChrAn	<i>Orientalia christiana analecta</i>
BZ	<i>Byzantinische Zeitschrift</i>	ODB	<i>The Oxford Dictionary of Byzantium</i>
CahArch	<i>Cahiers Archéologiques</i>	ΠΑΕ	<i>Πρακτικά τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας</i>
CCEC	<i>Cahiers du Centre d'études chypriotes</i>	PG	<i>Patrologiae cursus completus. Series Graeca</i>
CFHB	<i>Corpus fontium historiae byzantinae</i>	RbK	<i>Reallexikon zur byzantinischen Kunst</i>
CIETA	<i>Centre International d'Études des Textiles Anciens</i>	RCRF Acta	<i>Rei Cretariae Romanae Fautorum Acta</i>
ClRh	<i>Clara Rhodos</i>	RDAC	<i>Report of the Department of Antiquities, Cyprus</i>
Coll EFR	<i>Colloques d'École française de Rome</i>	REB	<i>Revue des études byzantines</i>
CSHB	<i>Corpus scriptorum historiae byzantinae</i>	REG	<i>Revue des études grecques</i>
ΔΧΑΕ / DChAE	<i>Δελτίον τῆς Χριστιανικῆς Αρχαιολογικῆς Ἐταιρείας</i>	Συμπόσιο ΧΑΕ	<i>Συμπόσιο τῆς Χριστιανικῆς Αρχαιολογικῆς Ἐταιρείας. Πρόγραμμα και περιλήψεις εισηγήσεων και ανακοινώσεων</i>
ΔωδΧρον / DodChron	<i>Δωδεκανησιακά Χρονικά</i>	TIB	<i>Tabula Imperii Byzantini</i>
DOP	<i>Dumbarton Oaks Papers</i>	TM	<i>Travaux et Mémoires</i>
DOS	<i>Dumbarton Oaks Studies</i>	ZLU	<i>Zbornik za likovne umetnosti</i>
EEBΣ	<i>Ἐπετηρίς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν</i>	ZRVI	<i>Zbornik radova Vizantološkog Instituta</i>

